

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

2004

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐԿԱԿԱՆ
Ա.Լ.ԼԱՆԸՆ ՔԵԼԱՄԸ

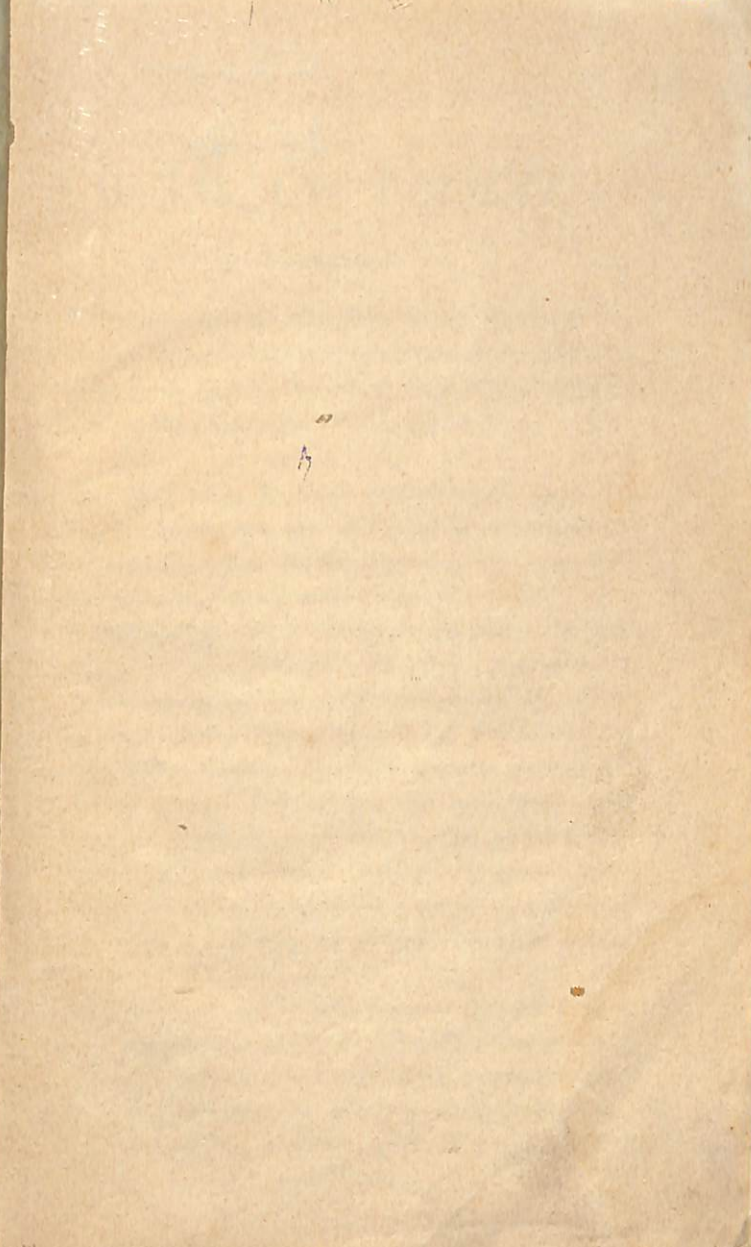
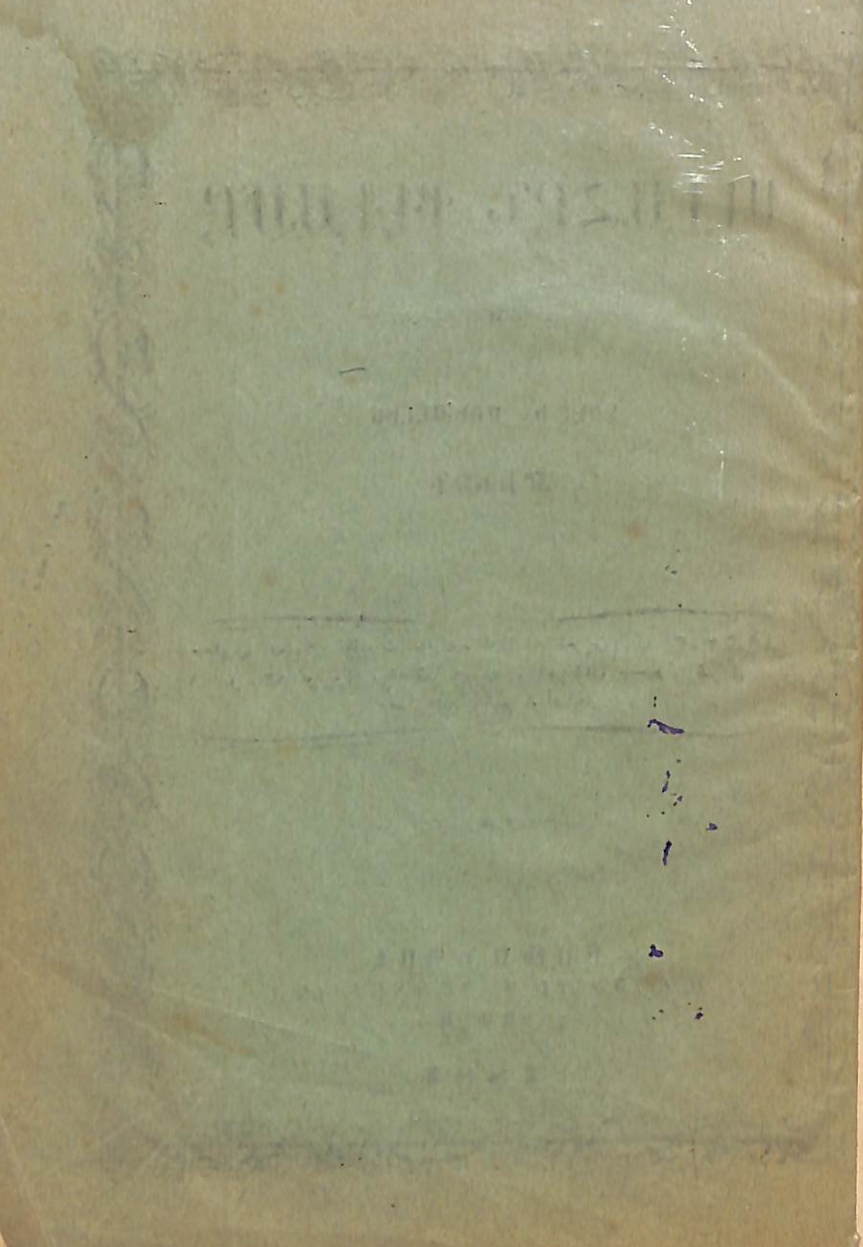
ՀԱՅԻ Ի ՄԱՐԿԱԿԱՆ

ՄԱՐԿԱԿԱՆ

معارف عمومیہ نظارت جلیلہ سنک ۱۹ تشرین ثانی ۳۰۳ تاریخلی
و ۸۳۰ نومرولی رخصتنامہ سیلہ و آمریقان مسیونر شرکتی
مصارفیلہ طبع اولتشددر.

Ի Ս Թ Ա Ն Պ Օ Լ
Մ Ա Թ Պ Ա ՝ Ա Ի Գ . Պ Ա Ղ Տ Ա Տ Լ Ե Ա Ն
(Ա Ր Ա Մ Ե Ա Ն)

1887

~~57-42~~

45-162

ԱԼԼԱՆԸՆ ՔԵԼԱՄԸ

(Աթիսէրի նուծգ 1886 սէնէսինսէ մէշնուր միւպէշշիր Մր. Մուսի թարաֆընսան Ամէրիգասա պէօյիւր պիր ճէմ'իյէթ հու- զուրընսա իրաս օլունմըշ ճըր: Պու նուծգըն նէշրի մուֆիս սէ- մէրէլէրի մուծիպ օլաճաղընը մէ'մուլ էսէրիգ)

606
40

Պու կիւն ասըլ Ալլանըն քէլամընտան պահս է- տէճէյիլ: Զանըմճա սու ճէմ'իյէթտէ, Ալլանըն է- լինտէ պիր վասըթա հալինտէ գուլլանըլարագ շիմ- տիյէտէք օլտըղընտան տահա զիյատէ սէմէրէ հու- սուլէ կէթիլմէյի արգու էթմէյէն հիչ պիր հագիգի խրիսթիյան պուլընմագ: Հագիգի խրիսթիյան բուհանի հայաթ վէ գուվլէթէ աճըգմըշ վէ սու- սամըլ տըր: Իմոի հայաթ ը պագիյէ իսթիհսալ է- տէ պիլմէմիլ անճագ Ալլանըն քէլամը վասըթա- սըլլէ օլա պիլիլր: Զոգըլար վար քի պու կիպի պիր ճէմ'իյէթէ կէլմէքլէ բուհանի հայաթ քէսպ էտէ- ճէքլէրինի մէ'մուլ էտէրլէր: Էվլէթ, էյէր պու կի- պի քիմսէլէր Ալլանըն քէլամընա տահա եագըն կէ- լիլլէրսէ, իլէլ էպէտ պագի գալըր հայաթա նա'իլ օլուրար:

Եիւզ օն տօգուզընճը Մէզմուրտա Դաւիթ, քէ- լամը վասըթասըլլէ քէնտինի իհեա էյլէմէսինի տօ- գուզ տէֆ'ա Ալլահտան նիյազ էտիյօր: Էյէր պիր էրքէք եա գարը ֆիթապ ը Մուգատտէսի միւթա- լա'ա էթմէյի իհմալ էտէրսէ, գաչ տէֆ'ա քիլիսէ-

յէ կիտէրոյէ կիթսին, պիր ֆէրգ էթմէզ, անըն գալպի սօղոյարագ տէրունինտէ հաքիգի հայաթ ք բուհանկյէ գալմազ:

Պէն պիւթիւն ֆիթապ ք Մուգատտէսէ ինանը-
րում: Չէմանէմիզտէ կէրէք քիլիսէ տախիլինտէ
վէ կէրէք քիլիսէ խարիճինտէ, ֆիթապը Մուգատ-
տէսին պա'զը գըթ'ալարընը թէրք էթմէյէ պիր
մէյլ ու արգու վար տըր: «Քիթապը Մուգատտէ-
սէ ինանըր իսէմտէ, անըն հէփ գըսմլարընա ի-
նանմամ, 'Սհաը' 'Սթիգին պա'զը գըթ'ալարը վար
քի անկրէ ինանմամ» տէմէք պա'զըլարը իչիւն
պիր մօտա օլմուշ տըր: 'Էօմիւմտէ, ֆիթապ ք
Մուգատտէսին պա'զը գըսմլարընը ըէտտ էտիպ
տէ, էն նիհայէ պիւթիւն ֆիթապ ք Մուգատտէսի
ըէտտ էթմէմիշ հիշ պիր ստէմ կէօրմէմիլմ: Կէ-
չէնկրտէ պիր ստէմին քէնտի վա'իգինէ պիր ֆի-
թապ ք Մուգատտէս կէօթիւրիւպ անա քէնտինին
ֆիթապ ք Մուգատտէսին կէօսթէրմէք իսթէտիյի-
նի օգուտըմ: Վա'իգ մէրգուում խիթապէն «Նի'չիւն
պու ֆիթապ ք Մուգատտէսի պանա մէնսուպ է-
տիյօրսըն» տէյիւ սու'ալ էթտիքտէ, մէրգում
«Պէն սէնէլէրճէ գաթընըզըն վա'զլարընը տինկ-
լէմիշ օլտըզմտան, հէր նէ գէման ֆիթապ ք
Մուգատտէսին ֆիլան այէթի եա գըսմը սահիհ
տէյիլ տիր' տէր իտին իտէ, էվէ կիտիպ մէզքիւր
այէթ եա գըթ'այը քէսիպ չըգարըր իտիմ: Պու
էճըտէն պու քիթապա վա'իգիմիգին ֆիթապ ք
Մուգատտէսի թէսմիյէ էտիյօրըմ» տէյիւ ճէվապ
վէրտի:

'Սհաը 'Սթիգտէ, շիմտի ստէմէրին պօշ եէրէ

թիթիրազ էթտիքլէրի հիշ պիր մատտէ եօգ տըր քի
Իպն իւլ ինսան անըն իւզէրինէ քէնտի մէօհրիւնիւ
վա'զ էթմէմիշ օլտուն: Պու մագուլէ քիմնէլէր Նոյ
սէֆինէսի, վէ թուֆան հազգընտա օլան հիքեա-
յէյէ ինանայըզ տէրլէր: Ֆագաթ պէն ինանըրմ,
գիրա Բրիստոս «Վէ Նոյըն կիւնլէրինտէ օլտըզը
կիպի, Իպն իւլ ինսանըն կիւնլէրինտէ տախի էօյլէ
օլաճագ տըր: Չիւնքի Նոյ սէֆինէյէ կիրիպ թու-
ֆան կէլէրէք ճիւմէ խալգը հէլաք էյլէտիյի կիւնէ
տէկին, եէյիպ իչէրլէր վէ թէզէվվիւճ էտիպ թէզ-
վիճ օլունըրլար իտի» (Լուգ. 17. 26, 27) տէյիւ
պույուրմըշ տըր:

Բրիստոս թուֆանա ինանըր իտի: Սէն Իպն Ուլ-
լահտան տահա պէօյիւք մի սին: ֆիթապ ք Մու-
գատտէս պիգէ Բապլըմըզ Յիսուս Բրիստոսըն ու-
լուհիյէթինի թա'լիմ էտիյօր: Բապլըմըզ օլ պիր
տիւնեատա նէլէր վուգու' պուլտըզընը թա'լիմ է-
տիյօր: Իմտի թուֆանըն վուգու' պուլուպ պուլ-
մամսսընտան մա'լիւմաթը օլմալը իտի:

Ղովտ, Ղովտըն գէվճէսի, Սոգում վէ Գոմոր
հագգընտա օլան հիքեայէ ինանըրմազ շէյլէր օլ-
տըզը պա'զըլար թարաֆընտան իտտի'ա էտիլլիյօր
իտէ տէ, պէն պու հիքեայէնին սըհհէթինէ քեամի-
լէն ինանըրմ: գիրա Բրիստոս «Քէզալիք Ղովտըն
կիւնլէրինտէ օլտըզը կիպի, Իպն իւլ ինսանըն կիւն-
լէրինտէ տախի պէօյլէ օլաճագ տըր» (Լուգ. 17.
28, 30) տէյիւ պույուրմըշ տըր:

Պէնի Իսրայէլին պագըր եըլանա պագըպ շիֆա
պուլմարը հիքեայէսի ինանըրմազ տէնիլլիյօր իտէ
տէ, Բրիստոս, «Վէ Մովսէս պէրրիյէտէ եըլանը

եիւքսէյէ դալորըրաղը միսիւլիւ , Իպն իւլ ինսան
 պէօյլէ եիւքսէյէ դալորըրըմազ կէրէք տիր : Թա
 քի անա հէր խման էտէն հէլաք օլմայըպ , անճագ
 էպէտի հոյաթա մալիք օլա » (Լուգ . 5 . 14 , 15)
 տէյիւ պույուրմըլ աըր :

Պէրրիյէտէ պէնի Իսրայէլին մէնն իլէ իթ'ամ
 օլունմասը ինանըլմազ պիր շէյ տէյիւ իատի'ա
 օլունմագտա աըր : Ֆագաթ ֆրիստոս « Էճտատը-
 նըզ պէրրիյէտէ մէննի եէյիպ վէֆաթ էթտիլէր »
 (Եուհ . 6 . 49) տէյիւ պույուրմըլ աըր :

Խիւլասէ ի քէլամ , միւթէ'ալիմանէ պիր սուրէթ-
 տէ « Յոլման վէ ատա պալըղը հիքեայէսինէ քլմ
 ինանըր » տէրլէր : Պէն ֆրիստոսըն էմվաթտան գը-
 յամ էյլէտիյինէ ինանաղըմ գատար մէզքիւր բի-
 վայէթէ ինանըրմ : Զիրա ֆրիստոս « Յոլման իւչ
 կիւն' իւչ կէճէ ատա պալըղընըն գտորնընտա օլ-
 տըղը կիսի' Իպն իւլ ինսան ասիսի իւչ կիւն իւչ
 կէճէ զէմիինն պաթնընտա օլաճագ տըր » (Մաթ .
 12 , 40) տէմիլ տիր :

Քրիստոս , օլ 'ասրըն ատէմէրինին 'ալամէթ թա-
 լէպ էթտիքէրինի վէ ֆագաթ քէնտիսինին անլէրէ
 Յոլման վէյղամպէրին 'ալամէթ ինտէն զայրի պիր
 'ալամէթ վէրմէք իսթէմէտիյինի պէյան էյլէմիլ
 տիր : Յոլման նէ՞ շէյէ 'ալամէթ իտի : Գըյամէթէ
 'ալամէթ իտի : Երուսաղէմ սէքէնէսի էմվաթտան
 գըյամ էթմիլ պիր զաթ կէօրէճէքէր իտի : Իշթէ
 Յոլման վագը'ասը պու շէյէ պիր 'ալամէթ իտի :

Պա'ղըլար պալըղըն աղզը պիր ատէմ եու-
 տաճագ գատար կէնիլ օլմասըղընը իտտի'ա է-
 տէրլէր , ֆագաթ քիթապտա Յոլմանը եութմագ

իչիւն Բապպ պէօյիւք պիր պալըք թա'եին էթմիլ
 իտի » տէյիւ օգույօրմ : Սճէպա Ալլահ պիր ատէմ
 եուտաճագ գատար պէօյիւք պիր պալըք թա'եին
 էտէմէզ մի իտի : Էվվէթ , Ալլահ պէօյլէ պիր պալըք
 թէտարիք էտէպիլէճէյինտէն օ խուսուստա պիր
 կիւճլիւք եօգ իտի :

Տօսթլարըմտան պիրի պիր գաչ կիւն ագտէմ
 պիր իսթիյար Սգօչիալը իլէ պէրապէր էվրօփա-
 տան 'ալտէթ էթտի : Վափօրտա ֆիթապը Մու-
 գատտէսի ճէրհ էթմէք իչիւն ֆիլօսօֆճասընա տէ-
 լիլ վէ պուրհանլար կէթիւրէն իքի իւչ շախալար պու-
 ընմագտա իտի : Անլէրաէն պիրի ֆիթապը Մու-
 գատտէսի 'իլմ նօգթա ը նազարընտան թէֆթիլ ու
 թէհարրի էթմիլ օլտըղընը պէյան էյլէտի : Մէրգում ,
 « ֆիթապը Մուգատտէս Պալամըն մէրքէպիինն
 թէքէլլիւմ էյլէտիյինի պէյան էտիյօր իտէ տէ ,
 պէն մէրքէպին աղզընը թէֆթիլ ու թէտգիք է-
 տիպ , անըն թէշէքքիւլինտէն թէքէլլիւմ էթմէսի-
 նին միւմքինիլ օլտըղընը պուլույօրմ » տէտիյինտէ ,
 Սգօչիալը « էֆէնտի , սէն մէրքէպի խալք էթ
 տէ , պէն տէ անը սէօյլէտիրիտ » տէտի : Նէ 'աճայիպ
 շէյ քի մէրքէպի եարատան Զաթ ը ձէլիլ անա լի-
 սան վէրմէյէ միւքթէտիր օլմասըն : Պիլիմ ֆէրիզէ-
 միլ թէքվին քիթապընտան վահի քիթապընա տէք ,
 ֆէլամ Ուլլահա ինանմագաըր :

Քիթապը Մուգատտէստէ անլլամատըղըմ չօգ
 շէյլէր վար իտէ տէ , անլէրէ ինանըրմ : Անտէ պէ-
 նիմ էօլչէմէյճէյիմ պիր տէրինիլք վէ պիր եիւքսէք-
 լիք վար աըր : Փէք մէսրուրմ քի ֆիթապը Մու-
 գատտէս « Խաֆի օլան շէյլէր Ալլահըմզ Բապպա

տու : Բիւզիկեարա էմր էտէր խտի , բիւզիկեար տա-
խի անա իթա'աթ էտէր խտի , էմրազ ու 'իւլէթէր
անա իթա'աթ էտէր խտի , թապի'աթ անա իթա'աթ
էտիպ , պալըգ , աղընտա պիր տէօրթիւք օլարագ
տէնիզտէն չըգտը , վէ պու վէճհլէ հէր կիւն խա-
րիգ իւլ 'ատէ շէյէր վուգու' պուլուր խտի :

Պիզիմ վա'զ էյլէտիյիմիզ ինճիլ խարիգ իւլ 'ա-
տէ վազը'ա վէ միւ'ճիզէ ինճիլի տիր : Պա'զը խա-
լահաթ միւսլիհլէրիյլէ պերապէր կէչիպ կիտէրլէր
խտէտէ , պու Միւսլիհլէ քէնտի իսլահաթընը իւլէրի
կէօթիւրմէք իչիւն տա'խմա եաշար :

էյէր խարիգ իւլ 'ատէ օլանը , եա'նի միւ'ճիզէյի
պէր թարափ էտէճէք օլուր խտէն , պիւթիւն Բի-
թապը Մուգատտէսի րէատ էթմէն լազըմ տըր :
Քրիստոս « կէօք վէ եէր զա'իլ օլուր , լաքին պէ-
նիմ սէօզլէրիմասլա զա'իլ օլմայաճագ տըր » (Մաթ .
24. 35) պույուրըր : 'Աճէպա Բապպ Յիսուսըն
սէօզլէրի զա'իլ օլմուշ մը : Թագրիպէն 1.900 սէնէ
միւրուր էթմիշ օլուպ , կիւնէչին պու կիւնքի կիւն-
տէ օլտըլը գատար Բիթապը Մուգատտէս ճիլալէրի
կէօրտիւյիւ հիչ պիր կիւն օլմամըլ տըր : Շու կէչէն
սէքիզ սէնէ զարֆընտա , մէգքիւր միւտտէթտէն
էվվէլ օլան պիւթիւն 1800 սէնէ միւտտէթիւտէ
օլտըլընտան զիյատէ Բիթապը Մուգատտէս թապ'
ու նէչը օլունմըլ տըր : Յիսուսըն քէլամարը էլ ան
350 լիսանլարա թէրճէմէ օլունմըլ վէ գէմիւնին նի-
հայէթլէրինէ գատար կէօնտէրիւմիշ տիր : Շիմտի
Բապպ Յիսուսըն քէլամարը էլէրինտէ պուլընմա-
յան հիչ պիր միլլէթ գալմամըլ տըր :

Պիր գաչ սէնէ մուգատտէմ ինկիլիզճէ Բի-

թապը Մուգատտէսին եէնի թէրճէմէսի հազըր-
լանտըգտա կէրէք Նիւ Եօրքտա կէրէք Լօնտրատա
'այնի կիւնտէ նէչը օլունտու : Միւթթէհիտէ ի Ա-
մէրիգանըն Շիգակի շէհրի սէքէնէսինտէն օլան պիր
մաթպա'ամը , քէնտի շէհրիինն մէգքիւր շէհրէր-
տէն կէրի գալմամընը իսթէմէյէրէք , ինճիլ ի Շէ-
րիֆին հէի քէլիմէլէրի մասրաֆը քէնտի քիտէսին-
տէն թէ'տիյէ օլունմագ իւզրէ , Նիւ Եօրքտան
Շիգակիյա , եա'նի 1,000 միլլիք պիր մէսաֆէյէ ,
թէլըրաֆիլէ պիւթիւրիւմէսինի էմր էյլէտի : Պիր
կիւն սօնիրա Նիւ Եօրքտա թապ' օլունմըլ պիր
ինճիլի Շէրիֆի փօսթա իլէ ալա պիլիւր խտի խտէ
տէ , ինճիլին պիր ան էվվէլ Շիգակիօտա թապ' ու
նէչրինէ արզուքէլ պուլընտըլընտան պէօյիւք պիր
մէպլազըն սարֆընը տէր 'իւհտէ էյլէտի : Փագաթ ,
Քրիստոսըն վագթընտա , պիր վէյլամպէր սահա
մաթպա'ա եա թէլըրաֆ նամա'լիւմ օլտըլը սըրա-
տա , գալգըպ օն տօգուզընճը 'ասրտա պալատէ
մէգքիւր շէյին վուգու'ընը խապէր վէրէճէք օլ-
սայալ , Քրիստոսըն իճրա էտէ կէլտիյի միւ'ճիզէ-
լէրտէն տահա պէօյիւք պիր միւ'ճիզէ սայլաճագ
խտի Պու կիպի ճէլիլ պիր կիւնտէ եաշատըլըմ ի-
չիւն Ալլահա չիւքը էտէրիմ :

Խրիսթիյանլար վար տըր քի Բիթապը Մու-
գատտէսին եալընըզ պիր գաչ պապլարընը միւ-
թալա'ա էտիպ , մապագիսինի թէթէպպիւ' էթ-
մէյլէր : Զաննըմճա պու գատար քիմալէրին եարը
խրիսթիյան օլմալարընըն սէսէպլէրինտէն պիրի
պու տըր : Պու կիպի խրիսթիյանլարըն տինիէր-
վէրլիքլէրի եալընըզ Փագար կիւնիւ կէօրիւնիւր

խոյն տէ, փառաբար էրթէսի կիւնիւ նստալէտիտ օլուր : Գիւլխոյն տէ կէօրիւնիւր իսէ տէ, տիւքքեանտա զա"իւ օլուր : Զաննըմճա, պու նէվ" խրիսթիանիւք, ա- տէմէրին Գիթապը Մուգատտէսէ լայրգըյէ ա- շինա օլմատըգլարընտան իլէրի կէլիյօր :

Իմոի, Պօլտա բէսուլ « Պիւթիւն Գիթապ իլհամը իլահի օլուպ... Գա"ալէի տիր» տէտիյինտէ, սէօյ- լէտիյի սէօղիւ էյի պիլիւր իտի : Պիլ Գիթապը Մուգատտէսին հիչ պիր գըսմընը իհմալ էթմէմէ- լիյիլ : Փէյլամպէրլէրին քիթապլարը եա Վահի քիթապը հադգընտա հիչ մա'լիւմաթլարը օլմա- յան ինէք չօգ ատէմէր վար տըր : էյէր Ալլահ պի- ղիմ Վահի քիթապլընը օգումաճմալըզը միւրտա էթ- միլ օլտայալ, զանն էաէր միսինիլ քի Վահի քի- թապը թահրիւր օլունաճադ իտի : Պինա"էն 'ա- լէյս պիւթիւն Գիթապը Մուգատտէսի օգույուպ թէֆթիլ էթմէյէ պօրճուլըզ : Օ զէման բուհանի խրիսթիանլար օլա պիլիւրիլ : Հէմ սիդէ դավիյէն պէյան էտէրիմ քի պիր ատէմին ֆիքրի վէ գալլի Գիթապը Մուգատտէսին քէլամ վէ ֆիքրլէրի իլէ մէմլու իսէ, պէօյլէ պիր ատէմ խէլաս միւթտէսինի քէնտի տէրունինտէ սադլայամայըլ, պաղալարա պէյան վէ թէպիլիլ էթմէք իսթէր :

Շիմոի պաղա պիր նօգթայը, եա'նի Գիթապը Մուգատտէսի միւթալա'ա էթմէք իլիւն միւնտսիլ օլան ուսուլը նազարը տիգգաթա ալալըմ :

Էվիլէլա, շունու պէյան էաէյիմ քի հէր պիր խրիս- թիանըն եանընտա իքի քիթապ, եա'նի Գիթապը Մուգատտէս իլէ Ֆիհրիսթ ի Գէլիմաթ (Համաբար- բաւ) քիթապլարը պուլընմասը լազըմ տըր, Պէն ան-

ճադ օն սէնէ խրիսթիանլըք էթալքաէն սօնիրա Ֆիհրիսթ ի Գէլիմաթ նամընտա պիր քիթապըն մէվ- ճուա օլտըլընը իլիթաիմ : Պիր տէֆ'ա Պօսթօնաա պիր աինսիլ իլէ դօնուչարադ, անը Գրիտոսա կէ- թիւմէք իսթէյօր իտիմ : Պէն մէրգումա Գիթապը Մուգատտէսաէ ֆիլան պիր սէօլ վար տըր տէտի- յիմոէ, մէրգուլ « Խայր, օ կիպի պիր սէօլ եօգ տըր » տէյիպ, Գիթապը Մուգատտէսի էլիմէ վէ- բէրէք, ' Մէգքիւր սէօղիւ պուլա"աէտի : Պէն ի- քի իւչ սա'աթ արատըգտան սօնիրա անը պուլա պիլաիմ իսէ տէ, Ֆիհրիսթ ի Գէլիմաթըմ օլտայալ, մէգքիւր քէլամը պէշ տադիգէտէն պուլա պիլիւր իտիմ :

Ասըլ մատտէմիլէ, եա'նի Գիթապը Մուգատ- տէսի միւթալա'ա էթմէնին ուսուլընա կէլիւնէ, պիր ատէմ խուսուսի պիր մատտէ ինթիլտապ էաիպ անը միւթալա'ա էթմէլի : Պիլ ֆարը չօգ ատէմէր, « Պիլ տէր հալ իմանա կէլէք թա'լիմաթընը դա- պուլ էաէմէյիլ » տէրլէր իսէ տէ, պու թա'լիմա- թըն հադիլի օլուպ օլմատըլընը պուլմադ իլիւն Գէլամ Ուլլահա միւրաճա'աթ էաիպ, անըն թա'լի- մինի անիլամադ ինսան շէհատէթիլի իլիթմէքաէն էվլա տըր :

Զիյարէթ էթաիյիմ պիր շէհրաէ, պիլիմ իքի մուլիւր թա'լիմ էօյրէթաիլիլի իտ- աի'ա էաէն պիր վա'իլէլ բասթ կէլաիլիմ տէր խա- թըր էաիյօրըմ : Պունլարաան պիրի, տէր հալ իմանա կէլէք թա'լիմի, տիկէրի իսէ պիր ա- տէմին քէնտինին խէլաս պուլըլը օլտըլընա քէ- մալը էմիլիլէթտէ պուլընմասը իտի : Պիր ատէմ

պէնիմ էօյրէթախյում պիր շէյ 'ալէյհինտէ վա'զ է-
տէրսէ, ֆիթապը Մուգատտէսէ միւրաճա'աթ
էտիպ, էօյրէթախյումի խապաթ էտէրիմ: Պա'զը
ատէմէր պուլունուր քի պին նէֆա քէնտիլէրի ի-
չիւն ֆիթապը Մուգատտէսի թէֆթիլ էթմէ-
յիպ, վա'իզին տէտիլինի դապուլ էտէրլէր: Պու
մագուլէ քիմնէլէրին սահիհ թա'լիմ վա'զ էտէն
պիր վա'իզլէրի վար իսէ, խասս պուզտայ էքմէ-
յիլէ պէսլէնիլլէր, լաքին իլլալ էտիճի թա'լի-
մաթ վա'զ էտէն պիր վա'իզլէրի վար իսէ, սա-
ման իլէ պէսլէնիլլէր: Իմտի, պէն պիր տէֆ'ա
« Բապալ պէօյլէ պուլուրուր » 'իպարէսինի իչիթմէ-
յի, իչինտէ հիչ « Բապալ պէօյլէ պուլուրուր » 'ի-
պարէսի պուլունմայան չօք վա'զլարա միւրէճճահ
թութարըմ: Ապը մէս'էլէ պու տըր քի, անը քիմ'
սէօյլէմիլ տիր: Ալլահ մը, Էօք իսէ ինսահ մը. էյէր
Ալլահ սէօյլէմիլ իսէ, սահիհ տիր:

Կէլէլիմ էմնիլէթ մէս'էլէսինէ. Պիր ատէմ քէն-
տինին դուրթուրմը օլտըլընա էմին օլա պիլիթ մի:
Պէնիմ օգուտըլըմա պագարագ ֆիթապը Մու-
գատտէս թամիմ պու թա'լիմի էօյրէտիօր: Ալլահըն
էվտընտան հէր պիրի, քէնտինին էօլիւմտէն հա-
յաթա ինթիգալ էթմիլ խտիլինի պիլդի իմթիյաղընա
մալիք տիր: Պօլոս րէսուլ պու խուսուստա նի՞
տէյօր:

« Զիրա պիլիլիլ քի էյէր քիւլլէ օլան իչպու
զէմինի խանէմիլ պօղուլըր իսէ, Ալլահ թարա-
ֆընտան էսէտի պիր պինամըլ, Էահի սէմալաթ-
տա էլ իլէ Էալըլմամըլ խանէմիլ վար տըր. » 2
Գօր. 5. 1:

« Հայաթըմըլ օլան ֆիրիստոս իղհար օլունտըլը
զէման, սիլ տախի անըն իլէ պէրապէր 'իղզէթլէ
իղհար օլունտաճագ սընըլ. » Գօլ. 5. 4:

« Վէ էմանէթիմի օլ կիւնէ դատար հըֆղա դա-
տիր իտիլինէ իթիմատ էտէրիմ. » 2 Տիմ. 1. 12:
Իշթէ րէսուլըն պու խուսուստա իթիմատը օլաը-
լը աշիքէար տըր:

Ֆիրիստոս նէթմիլլէրի վա'զ էթմէյէ կէօնտէրիպ
տէ, անլէր քէնտի մուվաֆֆադիլէթլէրինտէն աօ-
լայը ֆէվզ իւլ զայէ քէսպի ճէսարէթ էթմիլ օ-
լարագ 'ամլէթ էթաիլլէրինտէ « Իտիլլէրինիլին
սէմալաթտա դայա օլունտըլընա սէվիլինիլ »
(Լուգ. 10. 20) տէյիւ պուլուրաու: Ֆագաթ պիլ-
մէտիլիմիլ պիր շէյ հագքընտա մէսրուր օլամա-
յըլ: Ֆիրիստոս, շայիրալլէրինէ քէնտի խմլէրինին
սէմատա դայա օլունտըլը իչիւն մէսրուր օլմալա-
րընը էօյրէտիօր: Մա'լիւմինիլ տիր քի Զաքարիա
հէյքէլտէ օլաըլը վագըթ, Գարրիէլ մէլէք կէլիպ
անա ֆիրիստոսըն էօնիւնէ կիտէճէք դաթըն
վէտէրի օլաճաղըն խապէր վէրտիլինտէ շիւպհէ
էթաի: Գարրիէլ պիլիլլէրի սէնէլլէրտէն պէրու սէ-
մատա պուլունմըլ օլուպ, օրատա օլ զէմանտէք
քէնտի սէօղիւնէ հիչ պիր քիմնէ շիւպհէ էթմէմիլ
խտի: Ֆագաթ զէմինի թէչրիֆ էյլէտիլինտէ անըն
իլք րասթ կէլտիլ շէյ պարիտ պիր շիւպհէ իսէ:

Զաքարիա մէլէյին սէօղիւնիւն սահիհ օլաըլը-
նա տա'իր պիր 'ալամէթ թալէպ էյլէտի: Պանա
կէլիլ քի Գարրիէլ պիր տագիլգէ հայրէթտէ դալ-
տը իսէ տէ, սօնկրա « Փէք ա'լա, էյէր սանա պիր
'ալամէթ վէրիլմէսի իչիւն խարար էտէր իսէն, չօ-

ճուգ ասորունճայատէք սէն տիւրիզ օլաճադսըն»
տէտի :

Զանն էթմէմ քի քէնտի խէլասը խուսուսըն-
տա շիւպհէտէ օլան պիր աստէմ Գրիստոսա իշտաշ
օլմաղա միւնասիպ օլունն : Պիզ պիզլիմ խէլաս պուլ-
մամըզա էմին օլաըգտան սօնկրա , պաշգալարըն
խմտատընա եէթիւմէք իջիւն 'աճէլէ էատ պիլիւրիզ :
Պիր կիւն եանըմա պիր աստէմ կէլիպ , խէլաս պուլ-
մըշ օլաըզընա նէ վէճէլէ էմին օլա պիլիւճէյինի էն
ա'լա սուրէթտէ քէնտիինէ իղահ ու պէյան էտէն
պիր քիթապ կէօթէրմէյէ միւզթէտիր օլուպ օլ-
մատըզըմը պէնտէն սու"ալ էյլէտիքտէ , պէն տախի
«էվվէթ , կէօթէրմէյէ միւզթէտիրիմ , օլ քիթապա
Յովհաննէս րէսուլըն րիսալէսի տէրէր » տէտիմ :
Տօսթըմ , էյէր սէնին խէլաս պուլուպ պուլմատը-
զընը պիլմէք իսթէյօր խտէն , սէնտէ օլ րիսալէյէ
միւրաճա'աթ էյլէ : Յովհաննէս րէսուլ պու րիսալէ-
տէ նէ հազըյօր « Պու շէյլէրի սիզ իպն Ուլլահըն իս-
մինէ իման էտէնլէրէ հազըմ քի հայաթը էպէտիյէյէ
մալիք օլաըզընըզ պիլիւսինիզ տէյօր : » Ա Յով . Յ . 15

Տէր հալ իմանա կէլմէք մէս"էլէսինէ կէլիլիմ :
Տէր հալ իմանա կէլմէք 'ալէյինտէ պիր աստէմին
նասը վա'զ էտէ պիլիւճէյինի անկլամայօրըմ : Զա-
քէոսըն իմանա կէլմէսինէ չօգ վազըթ լազըմ օլ-
մատը : Օրատան կէչէն փէյղամպէրի եալընըզ կէօ-
րիւպ պիլմէք մէրազընտան աղաճա չըգաը , վէ
էնիպ Գրիստոսը գապուլ էթտի : Մատթէոս , Յով-
հաննէս , Սնդրէաս , Փիլիպպոս վէ Նաթանայէլին
Գրիստոսա իման էթմէլէրի իջիւն նէ՞ գատար վա-
զըթ լազըմ կէլիլի :

էյի միւթալա'ա էթտիյինիզտէ' Գրիստոս տահա
եէր իւզէրինտէ իքէն , աստէմէրին տէրհալ Անա ի-
ման էթտիքլէրինի կէօրէճէքսինիզ : Շիմտի եէնի
պիր ինճիլ վա'զ էտէրէք' խրիսթիյան օլմազ թա'-
լիմ ու թէրպիյէ էտէրի տիր , վէ պիր աստէմին թէվ-
պէյէ կէլմիսի ուզուն միւտտէթէ միւհթաճ աըր'
տէյէն աստէմէր մէյտանա չըգաընլար : Պու մա-
զուլէ քիմանլէրտէն պիրինի քէնտի ճանլարընըն
խէլասընը արայան աստէմէր իլէ գօնուճմաղա տա'-
վէթ էտէլիմ : Իշթէ օ կիպի պիր աստէմ կէլիպ պիր
սանտալէա իւզէրինէ օթուրուր վէ անըն եանընա
եէնի ինճիլ վա'զ էտէն գաթ օթուրըպ , մէրգուճ
իլէ շու վէճէլէ միւքեալմէյէ պաչար , « Սէլաս
պուլմազ իսթէր միսին »

Մէրգուճ , « էվվէթ , իսթէրիմ »
վա'իզ , « Սրիսթիյան օլմազ իսթէր միսին »

Մէրգուճ , « էվվէթ , իսթէրիմ »
վա'իզ , « Աճէպա սէն պէնիմ տէրհալ իմանա

կէլմէք թա'լիմինէ ինանմայանլարտան պիրի օլաը-
զըմը պիլիլի միսին : Զանըմճա սէն պու խուսուս-
տա ուզուն վազըթ տիւշիւնմէք կէրէք սին : Լա-
քին էյէր խուսուսի պիր էնտիլէ վէ թէլաշընըզ վար
խտէ , րէճա էտէրիմ հիմմէթ էտիպ սիզէ մուճիպ ի
էնտիլէ օլան շէյի պէյան էտինիզ : »

Մէրգուճ հիճապ էտէր , գըլարըր վէ քէնտի
էնտիլէսինին սէպէպինի պէյան էթմէք իսթէմէզ
խտէ տէ , սօնկրա ճէսարէթլէնէրէք « Տօղրուսընը
սէյլէյէրէք , պէն սատագաթաըզ պուլուստըմ » տէր :
վա'իզ , « Սըրգաթ մը էթտին : էֆէնտինտէն
ազէ՞ մի չալտըն » տէտիյինտէ , մէրգուճ « էվվէթ »

տէյիւ ճէվապ վերինճէ, վա'րդ « Են՞ գատար չաւ-
արն» տէյիւ սու'ալ էթտիքտէ, մերգուս « Պիւ-
մէմ, հիսապընը սաղլամսարմ » տէր :

Վա'րդ, « փէք ա'լա, էյէր կէչէն սէնէ 1,000
թալէր չալտըն խէ, պու սէնէ 500 թալէրտէն
զիյատէ չալմա : Գէզալիք ֆէրտասը սէնէ 250 թա-
լէրտէն, իւչիւնճիւ սէնէ 100 թալէրտէն զիյատէ
չալմա, թա քի տէօրտիւնճիւ սէնէնին նիհայէթին-
տէ թէվալէյէ կէլէրէք պիր խրիթիյան օլտարն :
էյէր էֆէնտին սէնի խըրսըզլըգաս թուլթաճագ
օլուր խտէ, անա Պէն եավաչ եավաչ խրիթիյան
օլուրըմ վէ խըրսըզլըգ 'ատէթիմի ազար ազար
թէրք էալիյօրըմ' ճէվապընը վէր » տէյիւ թէնպիհ
էտէր :

Մուհապալէթ մէս'էլէսինէ կէլէլիմ : Պա'ղըլար
« Ալլահը նասըլ զիյատէ սէվէ պիլիբիդ » տէյիւ
սու'ալ էտէրլէր : Պու մագուլէ քիմսէլէր էլլէրինէ
Յիհրիսթի Գէլիմաթ քիթապընը ալըպ, Գիթապը
Մուգատտէստէ մուհապալէթէ տա'իր օլան իպա-
րէլէրի թէֆթիլ ու թէհարրի էյլէսինլէր, վէ անըն-
լէ մէմլու վէ միւթէ'էսսիր օլունճայատէք Ալլահըն
մուհապալէթի հագգընտա թէֆէքքիւր վէ միւթէ-
լա'թտա պուլընսընըր, օլ վաղըթ Ալլահը սէվ-
մէմէք էտէմէյէճէքլէր ալր :

Իման մէս'էլէսինէ կէլէլիմ : էյէր իման իչիւն
սու'ալ էթտիյիմ սա'աթլարը հիսապ էտէճէք օլուր
խտէմ, զանըմճա անլէրին ճէմ'ի եէքիւնիւ այլարա
եէթիչէճէք ալր : Չօգ տէֆ'ա պանա իման իհասն
էյլէմէսի իչիւն մախֆի սու'ալար էթմիլիմ : Գէզա-
լիք, սու'ալ ճէմ'իյէթիլէրինտէ այաղա գալգըպ,

Ալլահ իմանլարընը թէզէիտ էյլէմէսի իչիւն հագըթ
օլանլարը սու'այա թէչվիդ էթմիլիմ : Պիր կիւն Բօ-
մալըլար ըիսալէսինտէ (10. 17.) « Իման իչիթմէք-
տէն վէ իչիթմէք Ալլահըն քէլամընտան » իպարէսինի
օգույօր խոլիմ, Բէսուլըն պու քէլամը էթրաֆըմա
պիր շիմէք նուրը կիպիլէմ'ան էյլէտիյինտէն « Պէն
չիմտիյէտէք եանկըլ ճիհէթէ պագըյօր իմիլիմ »
տէտիմ : Սէն պանա Ալլահըն քէլամըլլէ վէրվէրտէ
օլան պիր ատէմ կէօսթէր, պէնտէ սանա իմանա
մալիք օլան պիր ատէմ կէօսթէրէյիմ : Գիթապը
Մուգատտէս վասըթասըլլէ Ալլահըն քէլամը հագ-
գընտա քէսպ ի մա'լիւմաթ էյլէտիյին հալտէ, Ալ-
լահա իմանըն օլաճագ ալր :

Չօգլարը ատէմլէրին տիւնեալէրէսթլիքտէն
խէլաս պուլմալարը իչիւն պիր վասըթա կէօսթէր-
մէյի պէնտէն թալէպ էյլէմիլլէր ալր : Պունա ճէ-
վապէն տէրիմ քի, էյէր ատէմլէրի տիւնեատան
սօղւթմագ խթէյօր խէնիդ, անլէրի Ալլահըն
քէլամընա եագլաչտըրընը : Չօգ քիմսէլէր տախի,
« էյէր Գրիստոսա թապի' օլաճագ օլուր խտէք, պու
եա շու շէլլէրտէն վաղ կէչիլմիդ լաղըմ կէլիւր »
տէրլէր : Պու կիպի քիմսէլէրէ « Ալլահ մուհապալէ-
թի վէ ա'մալը խայրիյէ արզուսըլլէ մէմլու օլա-
ճագ օլուրլար խտէ, տիւնեայա թապի' օլմոյաճագ-
լար ալր » տէրիմ : Պէն տիւնեանըն պանա պախչ
էտէմէտիյի պիր ա'լա շէյէ մալիք օլմուչ օլալըմ-
տան, տիւնեայա թապի' օլմագ խթէմէմ : էլլինտէ
Գիթապը Մուգատտէս կիպի պիր քիթապ պուլու-
նուր իքէն զէվգ ու սէֆա վէ մահզուգիյէթ պուլ-
մագ իչիւն տիւնեայա միւրտաճա'աթ էտէն զէվալլը

վէ պիչարէ խրիսթիյանս աճըրբմ: Աւլահըն քէլա-
մընը գալլինտէ հըֆիզ էյլէ: Դաւիթ Աւլահըն քէ-
լամընը քէնտի գալլինտէ հըֆիզ էթտիյինի պէյան
էյլէմիշ տիր: Սիզ տիւնեատան այրըլմատըգճա
պէոյիւք գուլվէթէ ապա մալիք օլմայաճաղընըզ
միւսէլլէմ օլտըզընտան, էյէր տիւնեատան ազատ
գալմագ իսթէր իտէնիզ, Աւլահըն քէլամըյլէ վէր-
վէրտէ օլմալըսընըզ:

Պիր սէօզ տէ Կիրակի կիւնիւ մէքթէպի խօճա-
լարընս սէոյէյէյիմ: Շայանը թէ"էսսիւֆ պիր քէյ-
ֆիյէթ տիր քի Կիրակի մէքթէպլէրինտէն չօգլարը
« Կիրակի մէքթէպի տէրսլէրի » նամընտա օլան ըի-
սալէ ես քիթապլարս ֆիթապը Մուգատտէստէն
զիյատէ էհէմիլիէթ վէրմէքտէ տիրլէր: Էլէ կէչրի
պիլտիլինիզ հէփ քիթապլարտան մու'ավէնէթ ախզ
էտէրէք տէրսի էօյրէնինիզ, ֆադաթ Կիրակի մէք-
թէպինէ կիթտիլինիզ տէ, թէֆսիր վէ տէրս քի-
թապլարընը էվտէ պրագընըզ: Սիզին իլէ պէրապլեր
պաշգա պիր շէյ տէյիլ, անճագ Աւլահըն քէլամը-
նը ալընըզ, վէ ֆիթապը Մուգատտէստէ գարըլ
սէոյէյէնլէրէ բասթ կէլտիլինիզտէ, ֆիթապը
Մուգատտէստէն միւնասիպ ճէվապ վէրմէյէ հա-
զըր օլընըզ: Քէնտի սիւահլարընը էյի գուլլան-
մաղը պիլէն 300 'ասքէր սիւահլարընը էյի գուլ-
լանմաղը պիլմէյէն 10,000 'ասքէրի չափուք թար
ու մար էտէր:

Պիզիմ վա'իզլէրիմիզ ասըլ ինճիլին քէլամլարընը
իզահ ու թէֆսիրէ տահա զիյատէ տիզգաթ էթ-
մէլի տիրլէր:

Շայանը էսէֆ պիր քէյֆիլիէթ տիր քի, նիչէ

վա'իզլէր վար քի ֆիթապը Մուգատտէստէն պիր
էսասը քէլամ իթթիլիսազ էթտիքտէն սոնկրա 'իլմ'ի
նէպաթաթ, 'իլմ'ի հիքմէթ վէ 'իւլումը սա'իրէտէն
պահա էթմէյէ պաշարլար, վէ սօնկրա տա ճէմա'ա-
թըն ֆիթապը Մուգատտէստէ աշինս օլմատըգ-
լարընս թա'անճիւպ էտէրլէր:

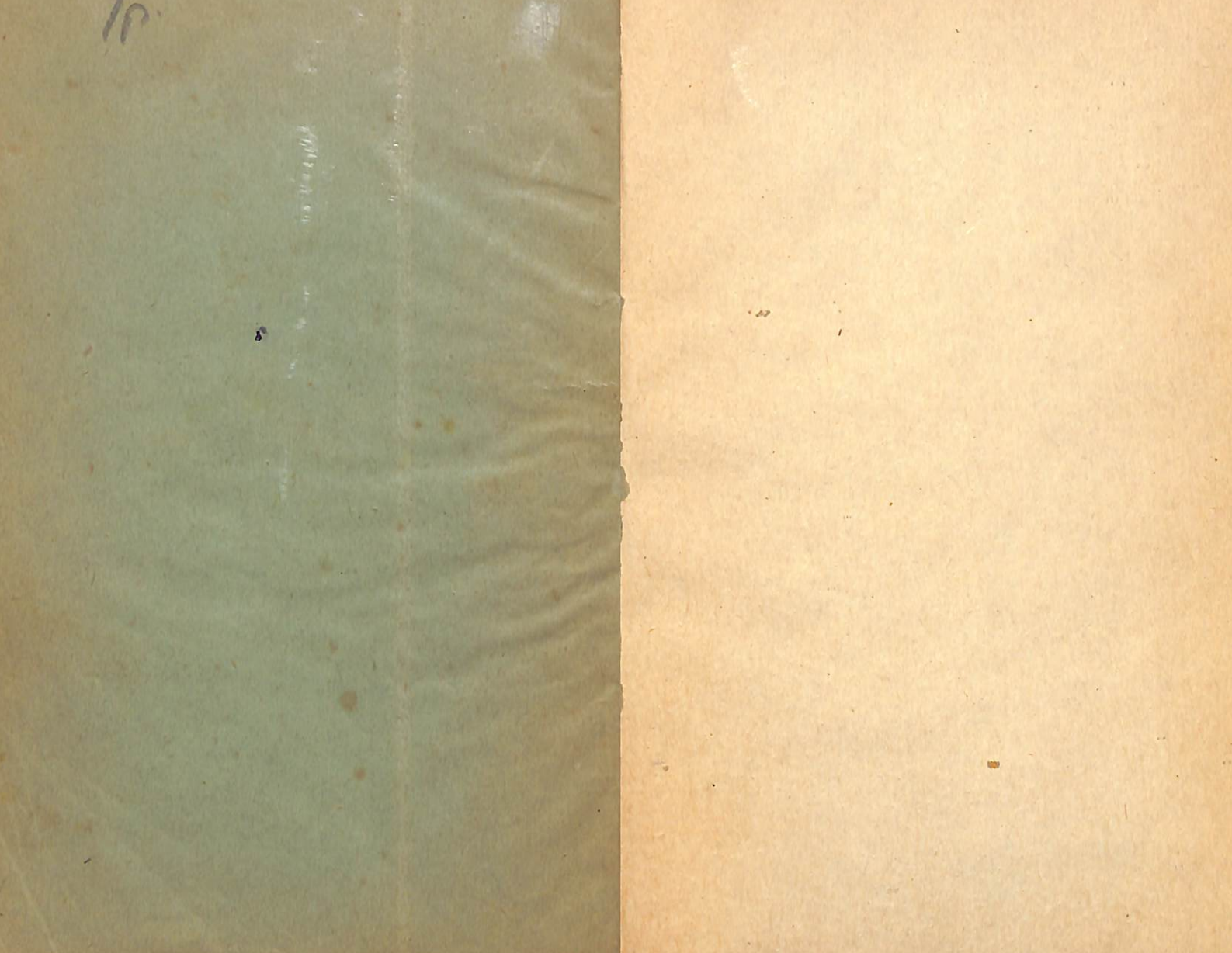
Ֆիթապը Մուգատտէստէն ճէմա'աթ իւզէրինէ
պէլլի վէ մու'այէն պիր նուֆուզ ու թէ"սիրի օլ-
մալը տըր քի, քիլիսէյի իհէս էտիպ խրիսթիյան-
լարըն սօղուգ գալլիլէրինի թէչվիզ էյլէսին:

Ալահ իհասն էյլէյէ քի Անըն Մուգատտէս քէ-
լամընը տահա զիյատէ սէվէլիմ:

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0545206

